

ALBINA NEČAK LŪK**MEDETNIČNI ODNOSI V SLOVENSLEM ETNIČNEM
PROSTORU**

**Primerjalna analiza elementov narodnostne identitete prebivalstva na
stičnih območjih obmejnih regij Slovenije, Avstrije, Italije in Madžarske**

Uvod

V tem bloku predstavljamo raziskovanje medetničnih odnosov ter kazalcev narodnostne identitete v slovenskem etničnem prostoru. Raziskovanje smo začeli na narodnostno mešanih območjih ob slovensko madžarski meji, kjer sta bili vključeni dve urbani središči: Lendava (Lendva) v Prekmurju v Sloveniji ter Monošter (Szentgotthárd) v Slovenskem Porabju na Madžarskem.

Madžarska narodna manjšina¹ v Prekmurju in slovenska narodna manjšina v Porabju sta svoje etnične značilnosti, kulturo in jezik razvijali/ohranjali v različnih zgodovinskih, družbenopolitičnih in družbenogospodarskih okoliščinah. Širša družbena skupnost jima je v različnih zgodovinskih obdobjih zagotavljala različne institucionalne možnosti, ki bi jima lahko omogočile delovanje v družbi v skladu z njunimi etničnimi značilnostmi in interesi. Pogoji za vključevanje v življenje in delo na avtohtonem poselitvenem področju in zunaj njega ter možnosti za socialno promocijo ob hkratnem ohranjanju in razvijanju etničnih obeležij so se v različnih obdobjih spreminjale. Razmerja med matičnima narodoma ter stoletja izkušenj skupnega življenja na stičnem območju so oblikovala pri prebivalstvu obeh narodnosti na obeh straneh meje predstave in stališča o sebi in sosedih, ki delujejo kot skupinski zgodovinski spomin in prispevajo k odnosom med njima, bodisi v smeri približevanja ali oddaljevanja med skupnostima. Medsebojno in vzajemno učinkovanje omenjenih spreminjajočih se družbenoekonomskih in socialno psiholoških potez življenja na stičnih območjih je nedvomno vplivalo na ohranjanje oziroma opuščanje etničnih značilnosti na tem območju.

¹ Izraz "narodna manjšina" uporabljamo kot strokovni termin brez kakršnekoli konotacije ali pejorativnega prizvoka: narodna manjšina je del naroda, ki živi v drugi, ponavadi sosedni državi.

Izhodišče modela za proučevanje medetničnih odnosov v slovenskem etničnem prostoru

Etnično² identiteto pojmuje kot "skupinsko, medgeneracijsko kulturno kontinuiteto", ki ima implicitno, pripadnostno in eksplicitno, izrazno razsežnost. Narava medetničnih odnosov oziroma razmerja moči med skupinama, ki delujejo na procese horizontalne in vertikalne mobilnosti prebivalstva, so med najpomembnejšimi regulatorji etnične identitete in njenega manifestnega ali implicitnega izražanja.

Etnična pripadnost je eden tistih družbenih konceptov, ki ga je težko dobra razumeti in v celoti opredeliti. Vsebuje namreč številne in med seboj prepletene dejavnike. Od tod tudi številni in različni koncepti etničnosti - kontrastni, konfliktni in kontradiktorni - kar se že samo po sebi ponuja kot predmet raziskovanja (Isajiw, W.W., 1974).

Na ravni makroanalize se etničnost kaže kot zgodovinski (torej dinamični, spreminjajoči se) pojav, ki ji številni, vanjo vtakni in med seboj povezani dejavniki dajejo različne poudarke v prostoru in času: Mogoče jo je razumeti kot vidik samopriznavanja skupnosti same, kakor tudi vidik priznavanja te skupnosti s strani drugih skupnosti. Etničnost povezuje posameznike s skupino - kolektivom; je komunikacijski splet, preko katerega teče in se udejanja socialna integracija; preko nje oziroma v njenih nedrih se posameznik dokoplje do pojmov in svojskega razumevanja pojavov kakor so "življenje, družba, svet" (Fishman 1977, str. 16).

Etničnost lahko doseže globlje ali pa le površinske plasti zavesti in osebne zavezanosti. Je torej večplastna tako glede sestavin, kakor tudi glede izkušnje. Ko se lotevamo prečesavanja etničnosti / etnične pripadnosti kot družbenega koncepta, se razkrivajo številne sestavine etničnega: gre za tako imenovano vrojeno razsežnost, pa tudi za pridobljene vidike, za stabilne in spreminjajoče se vidike, za bistvene, eksistenčne vidike in za kontrastne, površinske vidike, za njeno racionalno, pa tudi zunaj racionalno razsežnost.

Z rojstvom v določeno etnijo (vrojena sestavina etničnega) posameznik podeduje določeno dediščino (s socializacijo pridobljena sestavina etničnega). S tem je definiran kot pripadnik te skupnosti. Kako bo ravnal s to dediščino, ali bo živel v duhu zavezanosti skupini in njenim normam, ali bo kulturno dediščino le delno sprejel in razvijal, ali jo bo povsem zavrgel, je odvisno od številnih individualnih in družbenih dejavnikov. Vsekakor je ohranjanje te dediščine, to je za skupnost značilnih vedenjskih vzorcev, mogoče ovrednotiti pri tistih, ki so zavezani etničnim normam, kakor pri onih, ki se oddaljujejo od predvidenih obrazcev obnašanja etnije.

² Pojem etnija ter atribut etničen(-na, -no) nam pomeni skupek značilnosti (kultura, jezik, vera, zgodovinski spomin, teritorij), ki so jih pripadniki določene družbene skupine pridobili (po pravilu) z rojstvom, in po katerih se določena družbena skupina razlikuje od drugih družbenih skupin, opredeljenih z isto vrsto značilnosti. Opozoriti velja, da prisotnost vseh naštetih elementov ni obvezna.

Kaj je (so) za določeno etnično skupnost in za njene pripadnike pokazatelj(i) pripadnosti oziroma zavezanosti etnični dediščini, je treba ugotoviti za vsako od etničnih skupnosti posebej. Naloga raziskovalca torej je prepoznati manifestne in implicitne značilnosti zavezanosti etnični dediščini. (Fishman 1978, str. 20). Ob raziskovanju tega kompleksnega pojava pa ne moremo mimo pomena, ki ga ljudje - naši bodoči respondenti - pripisujejo svojemu poreklu (vrojeni sestavini etničnega) in pa kulturni dediščini ter/oziroma etničnim (= socialnim) normam (pridobljena=priučena sestavina etničnega). Njihovo razumevanje lastne etnične dejanskosti je namreč pomembna sestavina razumevanja sveta, v katerem živijo. Gre za razumevanje družbe in kulture sploh, torej tudi za razumevanje etnične realnosti drugih (fenomenološki vidik). Kakor vsi drugi družbeni in kulturni pojavi, so navedene razsežnosti etnične identitete podvržene spremembam. Prav to spreminjanje etničnega pa zahteva vso raziskovalno korektnost in previdnost, saj je pogosto podvrženo raziskovalčevi lastni (mogoče tudi upognjeni) percepciji položaja posamezne etnične skupnosti.

Za našo raziskavo se zdijo pomembni trije vidiki premikov oziroma spreminjanja etničnega (povzeto po Fishman 1978):

1. premiki v vsebini
  2. premiki v članstvu = individualni pripadnosti
  3. premiki v intenzivnosti (pomembnosti).
-
1. Spremembe vsebine: Razlike v ravnanju / obnašanju (medosebne, meddružinske, ali mrežne) glede na sicer sprejeti etnični model so lahko rezultat sprememb družbe ali v družbi na sploh (čas, prostor, podskupine, etc.) ali posledica nasilnih sprememb. Ni nujno, da sprememba v vsebini pomeni spremembo celovitega pomena etničnosti, ali da sprememba pomena (stališča) pomeni spremembo etnične identitete.
  2. Spremembe pripadnosti: V primerjavi z nekdanjimi pogledi na spremembe individualne identitete (teze o naravni asimilaciji, asimilaciji kot cilju samem po sebi) gradi sodobni pogled na etnično pripadnost na podmeni, da moderni človek dojema vse svoje družbene, kulturne in celo fizične attribute kot izbiro, ki jo lahko opravi po lastni presoji za doseganje načrtovanih statusnih ciljev. Tovrstna, izbirna odločitev glede etnične pripadnosti pa je možna šele potem, ko poteka v skladu s spremenjeno etnično=kulturno dediščino in vedenjskimi vzorci, ki v procesu spreminjanja izgubijo svoj mitološki poudarek. (Tega se v slovenskih razmerah zaveda zlasti manjšina v Italiji, ki v spremenjenih pogojih postindustrijske družbe vidi konkurenčne možnosti tako glede ohranjanja kakor tudi povečanja števila zavezanih svoji etniji v novi, kakovostni in privlačni ponudbi.) Ob tem ne gre za preprosto preračunljivost, temveč za tankočutno prepoznavanje sistema vrednot in meja kateregakoli etničnega sistema. Prehod iz enega sistema v drugega je redkokdaj nenaden in dokončen. Do dramatične diskontinuitete pride le redkokdaj. Ostane lahko jedro prvotne identitete, četudi je prekrito z novimi vedenjskimi obrazci (Salamone 1975).

3. Spremembe pomembnosti (intenzivnosti): V nasprotju z napovedmi o izginjanju pomena etničnosti, smo od časa do časa priče njeni ponovni potrditvi. Prav ta trenutek je etnična sestavina človekove identitete močno potisnjena v ospredje in ima odločilen pomen celo pri odločanju o življenju in smrti. Nedvomno se torej pomembnost etnične sestavine človekove identitete spreminja: Edinstvena zmožnost človeka, še zlasti modernega človeka je večplastna lojalnost in večplastna identiteta. Medtem ko od časa do časa odstopi pomembnejše mesto drugim identitetam, se drugič, kakor dokazuje naš danes, etnična pripadnost pojavi na prvem, najpomembnejšem mestu in nekako zastre pomen vseh drugih identitet. V ekstremnih razmerah (kakršnim smo priča v bosanskohercegovski vojni) lahko zastre tudi pomen pripadnosti človeški vrsti.

Ob tem se odpira vprašanje medetničnih stikov in procesov, ki se odvijajo v medetničnih odnosih. Odpira se vprašanje etničnih meja, ali bolje, vprašanje zamejitev in sicer znotraj same etnične skupnosti (regije, mreže, sloji, poklici in druge kulturne in družbene ločnice, ki nosijo značilen etnični pečat), pa tudi vprašanje etničnih meja med različnimi etnijami. Vprašanje propustnosti oziroma zaprtosti etničnih meja in njihovo spreminjanje neposredno zadeva premike v etnični identiteti. V slovenskem etničnem prostoru se to vprašanje propustnosti etničnih meja kaže zlasti skozi prizmo maritalne mobilnosti, ki ob vztrajanju na klasični etnični simboliki povzroča nemalo zadreg.

Da bi se dokopali do prepoznavanja narave in vsebine medetničnih odnosov ter s tem povezanih kazalcev - elementov etnične identitete, se je treba, pred proučevanjem socialnopsiholoških implikacij, ozreti na nekatera dejstva iz neposredne etnične stvarnosti prebivalstva v etnično mešanem okolju. S takšnih izhodišč želimo v primerjalni raziskavi prepoznavati in razčlenjevati podobnosti in razlike med kazalci etnične identitete med posameznimi narodnimi manjšinami, ki jih vključujemo v primerjavo ter se v kasnejši fazi prebiti do razumevanja podobnosti in razlik, kakor jih nakazujejo trendih spreminjanja te identitete. Gre za sklop družbene predmetnosti: politične, zgodovinske, gospodarske, jezikovne, itd., ki deluje spodbujevalno, nevtrarno, ali zaviralno na vitalnost manjšine, to je na interes in sposobnost manjšine, da se "obnaša kot posebna in aktivna kolektivna celota v medskupinskih razmerjih", torej v medetničnih odnosih (Giles 1978, str. 308).

Analizo družbene stvarnosti na območju, ki ga raziskujemo, smo oprli na taksonomski model strukturnih spremenljivk, ki učinkujejo na etnično (jezikovno) vitalnost. Model je po preučitvi teoretičnih premis Deutscha, Klossa, Verdootda izrisal Howard Giles s sodelavci (Giles et al. 1977, str. 309) in zajema spekter strukturnih spremenljivk (glej skico 1.).

Skica 1: Taksonomija strukturnih spremenljivk, ki vplivajo na etnično vitalnost (prilagojeno po Gilesu et al. 1977)

Statusne spremenljivke	Vitalnost	
	Demografske spremenljivke	Institucionalna podpora
Pravni status		državna ali/in lastna, v
Politični status		organizaciji majšine:
Ekonomski status	nacionalni teritorij	
Socialni status	koncentracija razmerja	množična občila vzg. in izobr.
Družbenozgodov. status	absolutno štev.	administr. usluge
	znotraj naravni prir.	industrija
Jezikovni status	drž. mešani zakoni	religija
	zunaj imigracije	kultura
	drž. emigracije	stiki z matico

Analizi predmetne stvarnosti, izraženi skozi mrežo strukturnih spremenljivk, ki vplivajo na vitalnost narodnih manjšin, je treba priključiti subjektivni pogled prizadetih na učinkovanje navedenih spremenljivk. Etnije v stiku namreč lahko različno dojemajo (percipirajo) predmetno realnost. Z informacijami o navedenih dejavnikih etnične vitalnosti je mogoče manipulirati ter na ta način izkriviti pogled podrejenih skupin na lastno vitalnost, pa tudi vplivati na stališča pripadnikov večine glede položaja manjšine ter s tem na odnose med večino in manjšino.

Potreba po tovrstni strukturni analizi se nam zdi utemeljena z več vidikov: Glede na stopnjo vitalnosti etnične skupnosti (objektivne in percipirane) se pripadniki različnih etnij različno vedejo v medetničnih položajih. Socialno psihološki procesi, ki se odvijajo v medetničnih odnosih, so v veliki meri odvisni od stopnje vitalnosti etnij v stiku. Zato je za kakršnoli primerjalni pogled na procese, ki jih raziskujemo pri slovenskih skupnostih v sosednih državah in pri obeh manjšinah v Sloveniji, treba dobiti vpogled v predmetno realnost in subjektivno refleksijo te realnosti v očeh etnij v stiku kot merila vitalnosti etničnih skupnosti.

S skrbno evaluacijo skupnih učinkov predlaganih dejavnikov vitalnosti je mogoče ovrednotiti relativno vitalnost posameznih manjšin in, kakor predlaga Giles (1977), opraviti klasifikacijo na kontinuumu od zelo visoke do zelo nizke. (Dosedanje deskriptivne raziskave predmetne realnosti slovenske manjšine v sosednih državah in Italijanov ter Madžarov v Sloveniji, zlasti raziskave INV, v Ljubljani, SZI v Celovcu in SLORI v Trstu nudijo dovolj podatkovnega gradiva za tovrstno ovrednotenje.)

Prikaz povsem aproksimativne skale vitalnosti, v katerem ni zajeta razčlenitev posameznih dejavnikov/spremenljivk, ki vplivajo na vitalnost manjšin, je podan v skici 2.

Skica 2: Predvidene ocene vitalnosti manjšin v slovenskem etničnem prostoru

	Spremenljivke			Celotna vitalnost		
	Status	Demogr.	Inst. pod.	Predmetna+Percipirana		
				M	V.n.	M.n
Benečija	N	N	N	N	?	?
Goriško	SN	SN	SN	SN	?	?
Tržaško	S	SN	SV	S	?	?
A. Koroška	S	SN	S	S	?	?
A. Štajerska	SN	N	N	N	?	?
Porabje	N	N	SN	N	?	?
Italijani v Slov. Istri	SV	N	V	SV	?	?
Madžari v Prekm.	SV	N	V	SV	?	?

Legenda: N=nizka, SN=srednje nizka, S=srednja, SV=srednje visoka, V=visoka vitalnost, M=manjšina, V.n.=večinski narod, M.n.=matični narod.

Seveda je ob tem treba imeti pred očmi, da niti predmetna realost, ki deluje na vitalnost manjšin, niti percepcija te realnosti med manjšino oziroma večino nista statični, temveč dinamični postavki. To pomeni, da spreminjanje družbenega in gospodarskega položaja (zlasti spremembe, ki učinkujejo na distribucijo sredstev za t.i. družbene dejavnosti) povzroča spremembe navedenih dejavnikov vitalnosti in posledično na samo vitalnost manjšin, pa tudi razmerja med manjšino in večino. (Prav ta čas že lahko opazujemo dogajanje v Sloveniji, ne le ob opredeljevanju ustavnopravnega položaja italijanske in madžarske manjšine, temveč še zlasti ob distribuciji sredstev za institucionalno podporo razvoju kulture in jezika obeh manjšin. Podobne premike so odprli procesi demokratizacije na Madžarskem, kar bo gotovo vplivalo na nekatera področja družbene stvarnosti Slovencev v Porabju, v določeni meri pa tudi na samopodobo manjšine ter na njena razmerja z večinskim in matičnim narodom. Na življenje na stičnih, narodnostno mešanih območjih bodo gotovo v določeni meri vplivali tudi procesi povezovanja v Evropi). To narekuje longitudinalni pri-stop pri raziskovanju medetničnih odnosov v slovenskem etničnem prostoru. Na ta način bo mogoče oskrbeti:

1. opazovanje, analizo ter primerjavo medetničnih odnosov na posameznih stičnih območjih in med njimi = ozemeljska/regionalna/državna razsežnost raziskovanega problema ter
2. opazovanje, analizo in primerjavo medetničnih odnosov v določenih časovnih rezih, da bi spoznali, kako deluje nanje spreminjanje družbene, politične,

gospodarske, itd. stvarnosti, katere del so manjšinske skupnosti = časovna razsežnost raziskovanega problema.

Učinkovanje strukturnih dejavnikov, ki vplivajo na vitalnost etničnih skupnosti v stiku na območni in časovni ravni, povezujemo z medetničnimi odnosi. Kot teoretsko podlago za oblikovanje empiričnega modela, smo uporabili Tajfelovo (1974, 1978) teorijo medskupinskih odnosov, ki zajema naslednji niz osebnega (individualnega) in skupinskega (kolektivnega) opredeljevanja:

- kategorizacijo kot definiranje sebe in sveta, kar tvori podlago za oblikovanje stališč do drugih ter vedenja o njih = identifikacija elementov, ki tvorijo podobo etnične pripadnosti (vrojena in/ali s socializacijo pridobljena sestavina etničnega),
- družbena identiteta = pozitiven in/oziroma negativen pomen pripisan članstvu v skupini,
- primerjava z drugimi skupinami, v kateri etnična identiteta šele dobi pravi pomen, kar sproža procese etnične lojalnosti ali odtujevanja,
- psihološko samorazlikovanje = medsebojno delovanje procesov kategorizacije, družbene identitete ter medskupinske družbene primerjave, ki pripelje posameznika do pozitivnega vrednotenja lastne skupine (z vidika družbene moči, gospodarske trdnosti, sposobnosti, individualnih značilnosti, jezika, itd.) ter do zadovoljstva oziroma nezadovoljstva zaradi pripadnosti tej skupini.

Osnovna vprašanja, na katera želimo v raziskavi odgovoriti so:

1. Ali želijo etnične skupnosti v stiku, ki jih vključujemo v našo raziskavo, spremeniti medetnični položaj in odnose? (= premiki v vsebini)
Želja po spremembi implicira zavedanje o alternativnih možnostih.
Od tod podvprašanja:
  - 1.1. katere skupnosti in kateri družbeni sloji znotraj skupnosti želijo spremembo medetničnih razmerij (=premiki v pripadnosti);
  - 1.2. kakšno strategijo in taktiko ubirajo posamezne etnije, da bi dosegle spremembe medetničnih odnosov:
    - strategije približevanja: integracija, kulturni pluralizem, asimilacija, itd.,
    - strategije oddaljevanja: izolacijo, segregacijo, separatizem, itd (Klinar 1976).

Tajfel navaja naslednje možne skupinske strategije manjšine, ki naj pripeljejo do družbenih sprememb, oziroma do sprememb v medetničnih odnosih: asimilacija, redefinicija negativnih značilnosti, družbena ustvarjalnost, skupinska tekmovalnost. Med strategijami večine najdemo že omejeno manipuliranje z dejavniki etnične vitalnosti, različne tehnike razvrednotenja etničnih značilnosti manjšin, od poskusov razcepitve (na primer vindišarska ali vendska teorija), preko razširjanja negativnih stereotipov, alofobije do poniževanja, pa tudi dejanske poskuse približevanja, kadar je manjšina družbeno in gospodarsko dovolj močan in zanimiv subjekt (primer Angležev v francoski Kanadi, Italijanov na Južnem Tirolskem).

2. Kakšen je za pripadnike manjšine oziroma večine minimalni oziroma maksimalni niz kazalcev etnične identitete, na podlagi katerega je posameznika še mogoče definirati kot pripadnika določene etnije (= premiki v članstvu).
3. Ali je mogoče ugotoviti kakšno povezavo med vitalnostjo etnij v stiku ter premiki etnične identitete (= premiki v intenzivnosti).

V raziskovanje ostopoma vključujemo narodnostno mešana območja v slovenskem etničnem prostoru, na katerih prebivajo Slovenci: Tržaško, Goriško, Videmsko v Italiji, Koroško in Štajersko v Avstriji, Porabje na Madžarskem, delno tudi s Slovenci poseljena območja Hrvaške ter narodnostno mešani območji Slovenske Istre in Prekmurja v Sloveniji. S pomočjo enotnega, značilnostim posameznega območja prilagojenega instrumenta želimo zbrati podatke, ki omogočajo primerjalno analizo kazalcev etnične identitete na navedenih območjih. O položaju in procesih sobivanja na stičnih območjih sprašujemo pripadnike narodne manjšine in večinskega naroda. Raziskava zasleduje naslednje cilje:

- ugotoviti, kateri dejavniki (objektivni in subjektivni: pravno-varstveni, demografski, socialni, ekonomski, mobilnostni, socialno psihološki) po percepciji naših respondentov vplivajo na premike v etnični pripadnosti
- ugotoviti, kakšni so eksplicitni in implicitni kazalci etnične identitete:
- prepoznati značilne oblike participacij: vključevanje v kulturne, socialne, družbene, družabne, politične, itd. dejavnosti na stičnem območju in zunaj njega),
- komunikacijski vidik: razčlenitev na jezikovno dejavnost, upoštevanje jezikovno propustnost posameznih komunikacijskih kanalov (izbira jezika sporazumevanja na receptivni in produktivni ravni) ter na sporazumevalno zmožnost (znanje jezikov),
- ugotoviti, kakšne so percepcije in stališča prebivalstva na stičnih območjih:
- do lastne etnične skupnosti, svoje kulture in jezika, (n. pr. Slovenci in Madžari v Prekmurju oziroma Madžari in Slovenci v Porabju o sebi),
- do druge etnične skupnosti, njene kulture in jezika (n. pr. Slovenci oz. Madžari v Prekmurju o madžarski manjšini oz. slovenskem narodu, Madžari in Slovenci v Porabju o slovenski manjšini v Porabju oz. madžarskem narodu),
- do matičnega naroda narodne manjšine (n. pr. Slovenci in Madžari v Prekmurju o Madžarih in Madžarski, Madžari in Slovenci v Porabju o Slovencih in Sloveniji).

Raziskava torej želi opozoriti na vlogo in pomen etnične identite na narodnostno mešanih območjih v slovenskem etničnem prostoru. S pomočjo analize percepcij in stališč prebivalstva obeh narodnosti na stičnih območjih skuša opozoriti na potencialne nevralgične točke, pa tudi na produktivna razmerja med etnijami v stiku. Z analizo implicitnih in eksplicitnih kazalcev narodnostne identitete želi opozoriti na trende oziroma smeri pri eventualnem spreminjanju etničnega, ter na vlogo strukturnih dejavnikov, zlasti dejavnikov institucionalne podpore v tem procesu.

V pričujoči številki objavljamo prispevke, ki črpajo gradivo iz opisanega projekta. Utemeljivti metodoloških izhodišč sledi primerjalna študija o jezi-

kovni zmožnosti, jezikovni dejavnosti in stališčih do slovenskega in madžarskega jezika v Lendavi in Monoštru. V posebnih študijah so analizirani posamezni aspekti raziskovalne tematike v mestu Lendava: stališča pripadnikov večine in manjšine do dvojezičnega izobraževalnega modela, spremljanje medijev v slovenskem in madžarskem jeziku, stiki prebivalcev Lendave s sosednjo Madžarsko in pogledi na sodelovanje s to državo, politična participacija v etnično mešanem prostoru ter umestitev pravne zaščite narodnih skupnosti v Sloveniji v širši okvir mednarodnopravnega varstva manjšin. Sklop prispevkov na temo projekta zaključuje študija raziskovalke iz Madžarske o rabi madžarskega jezika, ki jo je pripravila na podlagi intervjujev s pedagoškimi delavci na narodnostno mešanem območju Prekmurja.

IZBRANA LITERATURA

- Isajiw, W.W., 1974. Definitions of ethnicity, *Ethnicity* 1, 111-124. Citirano po Fishmanu 1977.
- J.A. Fishman, 1977. Language and Ethnicity. V: Language, Ethnicity and Intergroup Relations, Giles, H. (ed). Academic Press, London, New York, San Francisco.
- Fishman, J.A., 1989. Language and Ethnicity in Minority Sociolinguistic Perspective. Clevedon: Multilingual Matters.
- Fishman, J.A., 1991. Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages. Clevedon: Multilingual Matters.
- Giles, H. (ed.), 1977. Language, Ethnicity and Intergroup Relations. Academic Press, London, New York, San Francisco.
- Giles, H., Bourhis, R.Y., Taylor, D.M., 1978. Towards a Theory of Language in Ethnic Group Relations.
- Klinar, P., 1976. Mednarodne migracije. Maribor, Obzorja.
- Nećak Lūk, A., 1993. Dinamika medetničnih odnosov v Sloveniji. V: Slovenija in Evropska konvencija o človekovih pravicah. Zbornik razprav, Ljubljana.
- Nećak Lūk, A., 1993. K proučevanju jezikovnega položaja v Porabju. V: Jezik tako in drugače. Zbornik, Ljubljana.
- Štrukelj, I. (1989), Nekateri vidiki etnolingvistične vitalnosti. V: Uporabno jezikoslovje. Ljubljana, 719-727.

Summary

Interethnic relations in the Slovene ethnic area

In the framework of the research program of the Institute for ethnic studies in Ljubljana one of the projects is related to the interethnic relations in the Slovene ethnic area. It has been designed as an interdisciplinary empirical research, diagnostic by type and of a comparative dimension. The basic idea is to create, proceeding from a chosen theoretical standpoint, a common methodological framework for investigation of the ethnic identity features and the interethnic relations dynamics in the nationally mixed areas on both sides of the Slovene State border where the Slovene population lives in contact with populations of a different ethnic origin (i.e.: Hungarian, German, Italian, and owing to the recently emerged state border between Slovenia and Croatia, with the Croatian population). The aim of the research is to provide quantitative and qualitative analyses of the actual situation, and, to provide, as far as possible, explanation of the determinant factors that influence or have influenced the actual state of the investigated phenomenon and that dictate trends of change. In the article the framework of the research project is presented.